
Tallér Edina

GYORSAN, OLCSÓN, SOKAT

Dénes fél tizenkettőre ért Pestre, pontosabban Budára, a Móricz Zsigmond körtérre. Az autózás Kecskeméttől idáig fesztiválhangulatban telt. A három jókedvű férfi végigénekelte az utat, a Petőfi Rádió műsorán retró délelőtt volt, a Hiperkarma után néhány más kultikus banda egykori slágereit is megidézte a műsorvezető egy szociológus vendégével, akivel a számok között azt taglalták, vajon miért szeretik az emberek a nosztalgiát. Miért érzik úgy minden időben, hogy régen jobb volt. Mitől és miért látjuk szebbnek a múltat a jelennél? Egy-két Pál Utcai Fiúk szám is lement. Ezek végérvényesen aktiválták a boldogsághormonokat a Mazdában utazók agyában, hiszen tinédzserkorukat, a nyolcvanas-kilencvenes éveket idézték. Háhááá, hány évig tart még a nyár, a szívünkben örökké talán, ordították a rádiót hallgatva a fiúk. Mire felhajtottak a Rákóczi-hídra, hogy aztán a Móriczra kanyarodva Dénes kiszállhasson a körtéren, meg is beszéltek, hogy ezt a hangulatot nem lehet annyiban hagyni, fokozni kell. Ki kell maxolni ebből a hétfőből, amit lehet, úgyhogy egy esti találkozóban egyeztek meg. Találkoznak fél tízkor a Moszkván. Kajálunk valahol egy jót, aztán belemegyünk az éjszakába, mondta Péter búcsúzóul. Benne vagyok, vigyorgott Dénes, bár rögtön átfutott az agyán, hogy neki nincs pénze ilyesmire, de úrrá lett a pillanatnyi elbizonytalanodáson, és megegyezett a srácokkal, hogy ma este buli lesz.

Felesége még mindig nem reagált semmit a reggeli sms-re, ő pedig próbálta elfojtani rossz érzését, és arra koncentrálni, amit az élet most vitathatatlanul tálcán kínál neki. Már az idejét sem tudja, mikor ment el utoljára a haverokkal sörözni. Nincsenek is barátai. Az elmúlt tíz év alatt mindenki lemorzsolódott, az összes haver, mindenki, beleértve magát is. Még én is lemorzsolódtam saját magamról, gondolta Dénes. A napokban olvasta egy híres pszichológus könyvét, aki a betegségek valódi okait kutatja. Rámutat, mennyire mérgező a világ, beteg a társadalom, nincsen megfelelő kapcsolatunk saját magunkkal, csak igyekszünk beilleszkedni az átlagba, az elvárt normákba, nem törődünk eléggé azzal, mit művel a stressz a szervezetünkkel, az immunrendszerünkkel és az érzelmi egyensúlyunkkal. Pedig sze-

retni nem azt jelenti, hogy két ember egy igát von, kúszott be a Kowalsky meg a Vega slágerszövege Dénes agyába, hanem egymást biztatva repülni, biztatni repülni át egy világon. A férfi csendesen dúdolgatott, míg a fiúk után intett. Lassan saját magam árnyéka vagyok, egy kétdimenziós folt, gondolta közben. Az egykori vágyaimból és élményeimből tökegszerű dalszövegek lettek, és azokat is mások írták meg, nem én.

A közeli villamosmegálló felé indult. Mától más ember leszek, mondta ki félhangosan, és gondolatban villámgyorsan fel is építette ehhez a stratégiát. Jobban odafigyel az intő jelekre, amelyeket az önsorsjavító könyv hosszú fejezeteken át tárgyalt, és pontokba szedett, de arra is figyel, hogy milyen lehetőségeket kínál az élete a boldogulásra. Boldogabb akarok lenni, szögezte le magában. Az első lépéseket már meg is tettem. Végre kiálltam magamért, amikor ma reggel úgy döntöttem, nemet mondok erre a borzalmas kiskunhalasi hétre, és inkább visszajövök ide.

A villamosmegállóban elhelyezett digitális kijelző szerint hét perc múlva jön a 47-es villamos, amelyik elviszi őt Budafok Városközpont felé. A fél életem várakozással telik, töprengett tovább Dénes az életén. Haladás helyett mindig csak a várakozás, topogás és tétovázás.

A melankóliát türelmetlenség váltotta fel, a férfi érezte, ahogy beszivárog a vérkeringésébe, és pillanatok alatt úrrá lesz az agyán, az egész testén. Az előbbi pár perces magabiztossága szertefoszlott. Már vagy öt perce azt mutatja a kijelző, hogy még hét perc, bosszankodott hangosan Dénes, szemkontaktust keresve a körülötte várakozókkal. Egy huszoneves srác kedvesen, egyetértően bólogatott. Nem volt elég az élettől a reggeli szívatás, abban az elbaszott faluban, még itt is várnom kell, hogy rohadna meg a világ, gondolta Dénes. Hétköznap van, könyörgöm, hétfő, mondta ki hangosan, a srácnak célozva a mondatokat. Miért nem lehet sűrűbben indítani azokat a nyomorult járatokat? Nincs rá pénz? Mi a faszt csinálnak ezek harminc éve az adómmal? A türelmetlenség haragba váltott, bár az *ezek* alatt ő sem tudta, hogy pontosan kikre gondol, de mindegy is, a harag az harag. *Általában* haragudott mindenkire, aki felelős lehet az ilyen jellegű problémákért. A mindenkori kormányra, politikusokra, minisztériumokban dolgozókra, pénzügyi tárcára, de az is lehet, hogy az égiekre is haragudott, Istenre, a szentekre, az ufókra. Hogy rohadnának meg mind, folytatta Dénes. Legalább a villamosra ne kelljen már várnom, bazmeg! Amióta az eszemet tudom, csak várok. A srác zavartan körbenézett, mint aki vár valakit.

Dénes fel-alá járkált a megállóban, közben cikáztak fejében haragszülte gondolatai. Negyvenhét éves elmúltam, és összesen háromszor voltam úgy

istenigazából külföldön, magyarázta a srácnak. Egyszer négy nap London, egyszer egy hét Prága és egy hosszú hétvége Barcelonában. A horvátországi nyaralásokat nem számolom, azok olyanok, mintha a Balaton partján rohadnék a napon, annyi különbséggel, hogy amott nagyobb a víz meg itt-ott a hegyek. A rendszerváltozás óta arra várok, hogy a fizetésem felzárkózzon Európához, és én is utazgassak, megismerjem a világot. De basszák meg, már 1989-ben azt ígérték, hogy csak tíz évet kell várni, és utolérjük a nyugat-európai szintet. És tessék, itt van 2023. A villamos öregebb, mint én, a kocsim majdnem annyi idős, mint én, a bérletem holnap lejár, és már vagy tíz perce hét percet kell várni arra is, hogy egyáltalán elinduljak hazafelé. Több mint harminc éve vége a negyvenéves elnyomásnak, de én még mindig itt várok, bazmeg, hogy leteljen az a kibaszott tíz év. A srác együttérzőn bólogatott, és kényszeredett mosollyal kihátrált Dénes látóteréből.

Dénesben fellángolt a gyűlölet. Érezte, ha így folytatja, jön megint egy pánikroham, muszáj lenyugodni. Elindulok gyalog, attól majd jobban leszek, gondolta. Végül is, van ennél sokkal rosszabb is. Ahol éheznek és fáznak az emberek. Vagy elnyomás alatt élnek. Vagy állandóan belső viszályok között. Örülhetek, hogy nem mondjuk Kubába, Észak-Koreába vagy Libériába születtem. Itt azért sokkal jobb.

Elindult a Fehérvári úton Budafok irányába. A zsebéből előhúzta telefonját, rápillantott a kijelzőre. Mindjárt háromnegyed tizenkettő. Margit! Telefonálj már!

Körülbelül húsz perccel később az Albertfalva kitérőnél érte utol a férfit a 47-es villamos. Addigra Dénes már kiszellőztette a fejét, és kisétálta magából a feszültségét. Felszállt a járatra, és nyugodtan huppan le egy ablak melletti ülésre a villamoson. Újra elővette a telefonját, hátha nem hallotta a csörgést, amikor Margit hívta. De Margit nem hívta. Dénes ráklikkelt a Facebookra, végigpörgette az üzenőfalat, dögunalom az egész. Aztán az Instát. Az is dögunalom, nem is értem, miért nézegetik ezeket a szarokat az emberek, gondolta, majd hirtelen megállt az ujjá az egyik fotón. Egy lelkes anyuka a gyereke rajzát osztotta meg. „Négyéves, és már tud írni, annyira ééédeees!” A fotón egy tollal készült rajz, pont, vesszőcske, és egy lefelé görbülő vonalszáj. Felette ákombákom betűkkel ez állt: Haragszom, mindenki nevében! Tényleg cucci, mosolyodott el Dénes, aztán zsebre tette a telefonját, és kibámult a villamos ablakán. Szelíd tekintettel figyelte a tájat, majd a Budafok Városház tér előtt egy megállóval leszállt.

Dénes és Margit több mint tíz éve a Leányka utcai lakótelep egyik ötvenöt négyzetméteres lakásában él. Az eredeti terv az volt, hogy ha majd

lesz gyerek, továbblépnek, keresnek egy olcsó kis kertés házat a környéken. De nem lett gyerek, úgyszólván itt ragadtak. A lakás Dénes öröksége. Szülei a szocializmus virágkorában jutottak hozzá a kis panelhez Budafok központjában, a kísérleti programnak köszönhetően. Apja nagyon szeretett erről mesélni Dénesnek régen. Azok voltak ám a szép idők, fiam, mondta az öreg. Megváltozott az egész világ, ezt a mai fiatalok meg sem tudják érteni, mesélte. Jó élet volt az, fiam, a legjobb.

Dénes kamaszkorában unta ezeket a sztorizgatós délutánokat, oda sem figyelt, mit mondott az apja. Csak felnőtt fejjel, amikor már mindkét szülője meghalt, akkor kezdte el érdekelni, milyen lehetett azok fiatalkora. Utána olvasott a neten. Bepötyögte a keresőbe, hogy kísérleti panelprogram Budafokon. Így tudta meg, hogy a hatvanas évek végén, hetvenes évek elején a kialakulófélben lévő szocialista életmodellhez igazítva alakítottak ki új otthonokat, és ennek megfelelően az infrastruktúrát. Gyorsan, olcsón, sokat. Akkoriban kezdődött világszerte a nők öntudatra ébredése, és ez a vasfüggöny ellenére is, kis módosulásokkal ugyan, de beszívargott az országba. Az asszonyoknak már nemcsak a gyereknevelés és háztartás vezetése volt a dolguk, hanem végre ők is vállalhattak munkát, sőt, elvárt volt, hogy a szocializmus építéséből a nők is kivegyék a részüket. A lakótelepek környékén tisztítók, éttermek, közértek nyíltak, amelyek arra voltak hivatottak, hogy az asszonyoknak ne kelljen annyit bajlódniuk a háztartásvezetéssel. Cserébe viszont a lakásokat kis méretűre tervezték, mert az elgondolás szerint nem volt szükség éléskamrára, elég egy kis hűtő, amit a közeli élelmiszerboltból vásárolt hideg étellel feltölthet munkából hazafelé jövet az asszony. Nem kell tágas konyha sem, hiszen a lakótelepi vendéglő minden nap nyitva áll. Néhány év alatt viszont nyilvánvalóvá vált, hogy a hatvanas évek mélyszegénységéből a panelprogram segítségével korszerű lakáshoz jutott úgynevezett proletárság hallani sem akar a megváltozott családmodellről, nem jár vendéglőbe, nem akarja és nem is tudja kihasználni a kényelmi szolgáltatásokat, nosztalgiával gondol vissza a régi időkre, és még mindig hisz abban, amiben apáik és nagyapáik is hittek generációkon át, hogy asszonynak a konyhában a helye. Sokan nem tudtak például szakítani a saját főzésű házipálinka hagyományával sem, és maszekban összetákoltszerkentyűkben az erkélyen vagy a parányi konyhában főzték a ma már hungarikumként számontartott házipálinkát. Sajnos előfordult néha, hogy ezzel kisebb robbanást vagy tüzet is okoztak a lakók, de volt olyan is, hogy a leselejtezett holmik, amelyek már nem kellettek, és nem fértek el a parányi lakásban, egyszerűen ledobták az emeletről. A budafoki lakótelepek egyik tömbjében

vizsgálatot indítottak, mert rendszeresen eldugultak a ház csatornacsövei. Felmerült a gyanú, hogy esetleg az egész konstrukció hibás, így először kivitelezési problémára gyanakodtak vagy tervezési hibára. Nagy nehezen kiderült, hogy egyikről sincsen szó. Az történt, hogy a hatodikon az egyik lakó a lift melletti lakásban tyúkokat tartott, feltételezések szerint a fürdőszobában. A tollazat meg a tyúkszar volt az, ami eldugította a szennyvízfolyót.

Végül szép lassacskán a hetvenes évekre az emberek beleszoktak a panel-lakásokba, és már virágzott a baromfifeldolgozó üzem is, úgyhogy tényleg egyszerűbb volt a fagyasztott csirkét hazavinni a boltból, mint hajkurászni a lakásban a tyúkokat. Közéértben vásárolták meg a pálinkát is. Idővel mindenki megszokta az új rendszert, már tudtak élni az emberek a lakótelepek adta lehetőségekkel, sőt, boldognak és szerencsésnek érezhette magát, aki ilyen otthonhoz juthatott. Nagyjából mindenik lakónak lett hűtője, porszívója, még tévéje is, élénk közösségi élet is kialakult. Délutánonként, munka után a férfiak beültek a vendéglőbe egy-egy sörre, az asszonyok meg a konyhában feltettek maguknak egy kávé, s amíg az lefőtt, rágyújtottak egy cigi-re, és bepakolták a bevásárlószatyor tartalmát a hűtőbe. Töporlyú, szalonna, paradicsom, paprika.

Az volt ám a jó világ, mesélte régen Dénes apja a fiának. A mi időnkben még volt íze a bolti zöldségeknek is, nem úgy, mint most, mondogatta. Ült a nagyszobában a kedvenc foteljában, fából készült kéztámla, zöld bársonykárpit, ugyanilyen a kihúzható ágy is. Garnitúra, háromszemélyes nyitható kanapé és két fotel. 1974-ben, mikor megtudták, hogy gyerekük lesz, akkor rendelték a Kanizsa Bútorgyárból Dénes szülei. Nem is kellett sokat várni rá, kevesebb mint fél évvel később már ki is szállították, ez volt a család első vadiúj garnitúrája a Leányka utcai lakásban. Ült az öreg a kedvenc foteljában a nagy könnyezőpálma alatt, ez volt a kedvenc helye.

Dénesnek most is eszébe jutott édesapja, mint minden nap, amikor belép a lakásba. Szinte látta apját a nappaliban, és felidéződött benne a régi otthon illata. Megsajdult a szíve. Egyszeriben nagyon hiányozni kezdett a gyerekkora. Akkor még tényleg minden jobb volt, legalábbis úgy érezte. Olyan kár, hogy meghalt a Papa, gondolta gyermeki meghatottsággal, és a lakáskulcsot az előszobai kis asztalra dobta. Biztos mondana nekem most valami biztatót.

Ebben a pillanatban megcsörrent a telefonja. Na végre! Margit az.